

28-01-150

Nationen

5/10 - 1960

Niels Chr. Brøgger:

Glimt fra tidsskriftene

Denne spalten har av forskjellige grunner vært litt forsømt i det siste, og nærværende artikkel blir derfor en temmelig begrenset oversikt over enkelte juni-nummer, pluss det nylig utkomne teaternummer av Vinduet. Syn og Segn har vært omtalt heftvis i Nationen, og dette tillikemed Farmand vil bli omtalt i den neste tidsskriftoversikten som skulle bringe kommentatoren up to date.

I Samtiden hefte 6 skriver Jöran Mjöberg en interessant oppsats om «James Joyce — Henrik Ibsens arvtagare». Det er eiendommelig, men allikevel utenfor tvil at den dikter Joyce kanskje satte høyest av alle, var Ibsen. For de er totalt forskjellige som skapende personligheter. Joyce var et naturgeni, typisk irsk, hans mektige og ustyrlige billedrikdom i «Ulysses» og «Finnegans Wake» er så fjernt fra Ibsens gjennomarbeidede, til det ytterste klare, selvlvsende replikkunnsom vel mulig. Men Ibsen har øvd en selsom tiltrekning nettopp på sine motsetninger — Strindberg, O'Neill, Pirandello. Kan hende var det hans overveidende viten om menneskesinnet og dets irrganger som imponerte og betok dem.

I Samtiden hefte 7 fortsetter Gabriel Langfeldt sitt utrettelige, human-etiske felttog mot kristendommen. Det er synd at han er så begrepsanalytisk uklar, for det han mener å angripe, er ganske innlysende ikke kristedommen (som er en tro), men kirken, som er en institusjon. At de kristne tilber sin Gud som det høyeste av alt, betyr naturligvis ikke, som Langfeldt freidig hevder, at «kristendommen er inhuman i sitt prinsipp». Gud rommer i seg også mennesket, og Jesus Kristus var menneskesønnen, hvis budskap eller evangelium gav uttrykk for Guds altomfattende kjærlighet — altså naturligvis også i nestens forhold til sin neste, i menneskets forhold til andre

mennesker. Sml. den barmhjertige samaritan, som handlet ut fra den spontane kjærlighet som for Jesus var det høyeste kriterium på at individet var på vei inn til gudsriket (som er her og nå, ikke oppe mellom stjernene, i en eller annen fjern galakse, som man faktisk skulle tro at Langfeldt mener dekker den kristne oppfatning av det hinsidige!) Men det er håpløst å drøfte kristendom eller i det hele tatt religion og religiøse forestillinger med en som er så blottet for religiøse følsor som Gabriel Langfeldt. Han er simpelthen så fariseisk, så rett-troende selvrettferdig, at man — nettopp ut fra hans egne psykiatriske termer — må anse ham for å lide av en slags uhelbredelig tvangsnevrose av formelig maniakalsk tilsnitt, når det gjelder hans dype, fordumsfulle, uslukkkelige motvilje mot kirken (som uten tvil ned gjennom tidene som i dag er full av feil og brøst, ingen kristen vil prøve å benekte dette). La oss nøye oss med et høyst karakteristisk sitat fra Langfeldt artikkel: «Jeg tror ikke at den vanlige forkynnelsen i våre statskiker medfører direkte mentalhygieniske skadevirkninger. Mer betenkelig er radioandaktene som foruten å bevege seg på et kulturelt sett betenkelig lavt nivå, nok kan tenkes å skape uro og angst hos mange lyttere.» Vi ser den nidkjære fariseer, som vil kneble det frie ord — det er en nydelig toleranse humannetikeren viser her! Nei, vi bør vel overlate Kringkastingen til å være et ensrettet forum for dogmatiske kommunister, sosialister og følelseskalde human-etikere av Langfeldts type. et er ikke til å tro at en professor ved Oslo Universitet kan få seg til å skrive slike

linjer som de ovenfor siterte — uthevelsene er Langfeldts egne — men det viser virkelig et sørgelig kulturelt nivå hos forslagsstilleren, som fordektig, men målbevisst antyder at sensur er på sin plass overfor visse programposter i NRK. Notabene når det gjelder kristendom og Moralsk Opprustning — ikke når det gjelder brølende trusler fra øst, fra Krustsjøen og hans drabanter. De sistnevnte er ikke egnet til å skape angst hos noen, er de vel? Akk, akk, «åndsfrihet» og ensporet human-etikk: hvor mange forbrytelser skal ikke begås i ditt navn!

I hefte 6 av Kirke og Kultur har Arne Fjellbu en ypperlig artikkel om «Samtidighetens situasjon», holdt under gudstjenesten i forbindelse med Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs 200-årsjubileum 8. mai 1960. Som titelen viser, tar Fjellbu utgangspunkt i Søren Kierkegaards eksistensialistiske oppfattelse av tiden, av de evige nå'er, at «Samtidigheten med Kristus er den sanne besvarelse av alle spørsmål.» Han slår med full rett fast at det skip som førte positivismens og materialismens banner, for lengst er passert. Men når et skip passerer, tar det ofte lang tid før bølgen når land. Det kommer ennå bølger mot våre strender fra det skip som for lengst er gått forbi. Bølgen — kanskje vi hjemme hos oss kunne kalle dem de Langfeldt'ske bølger? — kunne muligens karakteriseres med ordene: Mennesket lever av brød og kunnskap alene. «Disse bølger hindres ikke av noe jernteppe,» konstaterer Arne Fjellbu. Kristus stiger ut av historien for at vi gjennom alle tider kan leve og vinke under hans øyne, for at han kan gi evig liv til alle dem som blir hans

— tidskriftene Nationen

5 Okt 1960

samtidige. «Og dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du utsendte, Jesus Kristus.» Fjellbus kloke, rene preken er gjennomsyret av en foredragelighetens og kjærlighetens ånd — den som er en del av Den hellige Ånd. Den inneholder ikke et fnugg av angstbiteri, men forkynner et uforgjengelig budskap.

I hefte 4 av Naturen i år har Erling Frogner en meget lærerik artikkel om «Været i 1959». Til dels var det preget av ekstreme væertyper — liksom det inneværende år også tegner til å bli meteorologisk ualminnelig. (Det er ingenting som tyder på at atomsprengningseksperimentene bærer skylden, slik som folketroen mange steder vil ha det til.) Særlig desember 1959 uthevet seg ved et ganske sjeldent stormfullt vær i Atlanterhavet. Havområdene vest for Sør-England og Frankrike var utsatt for orkanaktige stormer, og i Nordsjøen fikk man en voldsom turbulens, fordi to utviklinger, fra øst og vest, plutselig møttes i dette grunne havet. Nemlig et høytrykk som flyttet seg østover fra Sibir over Finnland og Norskehavet, og et orkanlavtrykk vest av Biskaya. I fem til seks døgn blåste det storm, og det farlige ved den var dens konstans og ødeleggende utholdenhet, dens stålharde stabilitet — ikke et sekunds spakning og pusterom for skipsmannskapene i hele den tiden stormen varte. Også i Østersjøen fikk man svært hav og store sjøer. Ennå er meteorologene ikke i stand til å forutsi en slik ekstrem værperiode, de tilgjengelige data er altfor få. Men en legmann kan ikke unnlate å knytte noen små betraktninger til Frogners fengslende utredning. De skandinaviske ferføyer i Nord-